

KIRUNA KOMMUN

Bilaga 5
Uppföljning av avfallsplan
2012–2018

Innehåll

1	INLEDNING	3
2	UPPFÖLJNING AV MÅL OCH DELMÅL	3
2.1	Mål 1: Farligt avfall i hushållsavfallet.....	3
2.2	Mål 2: Insamling av batterier och ljuskällor	4
2.3	Mål 3: Kunskap om farligt avfall	4
2.4	Mål 4: Insamlingssystem nya Kiruna centrum	5
2.5	Mål 5: Matavfallssvinn i kommunala kök	5
2.6	Mål 6: Byggmaterial ska återvinnas	6
2.7	Mål 7: Ren och storslagen natur.....	6
2.8	Mål 8: Avfallshantering i byarna.....	7

1 Inledning

Nedan följer en redovisning av måluppfyllelse för respektive mål och åtgärder enligt avfallsplan 2012-2018 antagen av kommunfullmäktige 2012-06-11, § 76.

2 Uppföljning av mål och delmål

Vid framtagandet av avfallsplanen 2012-2018 identifierades tre förbättringsområden: ”farligt avfall”, ”ny tid, nya utmaningar” samt ”ren och storslagen natur”. Utifrån dessa tre förbättringsområden togs det sedan fram åtta mål med tillhörande delmål samt åtgärdsförslag för hur man ska uppfylla målen.

Sedan 2014 har VA/Renhållningen på TVAB utfört årlig uppföljning av Kiruna kommuns avfallsplan 2012-2018. Rapporter har lämnats in årligen till kommunen.

Sammantaget bedöms Kiruna kommuns avfallsplan 2012-2018 inte vara helt uppfylld. Måluppfyllelsen är satt till år 2015, vilket innebär att målen under en längre tid har varit inaktuella.

2.1 Mål 1: Farligt avfall i hushållsavfallet

”Mängden farligt avfall i hushållsavfallet ska minska. 2015 ska mängden farligt avfall i kärlavfallet ha minskat med minst 15 % jämfört med 2007”

Målet bedöms inte vara **uppfyllt**.

Plockanalys utfördes år 2018 för att följa upp målet angående minskad mängd farligt avfall i restavfallet. Plockanalysen gjordes på det brännbara avfallet från hushåll i villa och lägenheter i Kiruna kommun. Plockanalysen visade att mängden farligt avfall i restavfallet uppgick till 0,5 vikt-% i kommunen, vilket är en ökning från plockanalysen som genomfördes 2007¹ men en minskning från plockanalysen som genomfördes 2015².

För att försöka öka tillgängligheten för kommuninvånarna att sortera ut sitt farliga avfall införskaffade TVAB två stycken insamlingsskåp för smått el-

¹ Vid plockanalysen som genomfördes år 2007 var det totalt 0,37 vikt-% farligt avfall i restavfallet.

² Vid plockanalysen som genomfördes år 2015 var det totalt 0,9 vikt-% farligt avfall i restavfallet.

avfall, ljuskällor och batterier - så kallat EL:IN-skåp. Dessa placerades på de två största matvarubutikerna i Kiruna, ICA Kvantum och Coop Forum.

TVAB har genomfört årliga kampanjer riktade till skolorna om avfall och avfallshantering. Kampanjerna har utformats för olika åldersgrupper. Exempel på kampanjer är: "Metalljakten", "Jakten på avfallet", "Batterijakten", "Årets vägvisare", "Framtidens återvinningsstation", "En hållbar framtid" m.m.

2.2 Mål 2: Insamling av batterier och ljuskällor

"Insamling av batterier samt ljuskällor ska öka med minst 15 % vardera till år 2015 (jämfört med 2010)"

Målet bedöms vara **uppfyllt**.

År 2011³ samlades det in ca 3 000 kg batterier och år 2015 samlades över 6 000 kg batterier in vilket innebär att målet är uppfyllt med god marginal. Under år 2016 samlades det in över 8 500 kg batterier, vilket är en fortsatt ökning jämfört med år 2015.

År 2010 samlades 3 500 kg ljuskällor in och under 2015 samlades 7 000 kg ljuskällor in varav nästan 4 000 kg lysrör. Målet är uppfyllt med god marginal. Under år 2016 samlades över 7 800 kg ljuskällor in, vilket är en fortsatt ökning jämfört med år 2015.

Måluppfyllelsen kan bero på att detta avfall ökat i samhället.

2.3 Mål 3: Kunskap om farligt avfall

"Kunskapen om hantering av farligt avfall ska öka"

Målet bedöms vara **delvis uppfyllt**.

Under år 2014-2017 har flertalet informationsinsatser utförts kring farligt avfall. Dessa informationsinsatser innefattar bland annat annonser – både i pappersformat och på webben, skolkampanjer, information under kommunkoncerndagarna och Kiruna festivalen.

År 2015 genomfördes enkätundersökning kring kommuninvånarnas kunskap avseende farligt avfall⁴. Resultatet av denna undersökning visade att kommuninvånarna har stor kunskap om vad farligt avfall är och hur det ska

³ Den insamlade mängden batterier mäts från år 2011 då det under år 2010 samlades in 23 000 kg batterier vilket motsvarar flera års insamling.

⁴ Enkätundersökningen genomfördes under december 2015 och innefattade 500 telefonintervjuer. Urvalet bestod av invånare från hela kommunen.

sorteras. De flesta associerade farligt avfall med batterier och ljuskällor. Avståndet till närmaste ÅVC lyftes fram som ett problem för sorteringen. Krav på bil, dåliga öppettider och problem för äldre och funktionshindrade som färdas med färdtjänst uppgavs vara största problemen. Undersökningen visade att 1 av 3 slänger farligt avfall i hushållssoporna sällan eller ibland.

2.4 Mål 4: Insamlingssystem nya Kiruna centrum

”Det nya Kiruna ska ha ett lättillgängligt och miljöanpassat insamlingssystem”

Målet bedöms **svårt att mäta**.

För att uppnå detta mål har en handbok innehållande råd och anvisningar gällande avfallsutrymmen och miljörum tagits fram för att underlätta och vägleda exploatörer och fastighetsägare. Denna handbok baseras på Avfall Sveriges ”Handbok för avfallsutrymmen, Rapport 2009”. Mark- och exploateringsavdelningen har fått denna och kanaliserar den vidare. Handboken ska bidra till ökad förståelse om avfall och de miljö- och arbetsmiljöproblem som kan uppstå vid fel hantering. Förhoppningen är även att fler fastighetsägare ska välja fastighetsnära insamling.

Under 2016 genomfördes en förstudie⁵ kring framtida insamlingssystem i Kiruna kommun. I förstudien utreds även underjordsbehållare för fastighetsnära insamling.

2.5 Mål 5: Matavfallssvinn i kommunala kök

”Mängden matavfall från alla kommunala kök och storhushåll såsom förskolor, skolor och centralkök ska minska med 20 % från 2012 års nivå till 2015”

Målet bedöms vara **uppfyllt**.

Mätningar av skolmåltider påbörjades 2009. På Hjalmar Lundbohmsskolan där enbart gymnasieelever äter görs mätningar varje dag. På övriga skolor görs stickprov i form av mätningar en gång per år i samband med matsvinnstävlingar. Matsvinnstävlingar ökar medvetenheten hos eleverna. Dock har man sett att matsvinnet ökar efter att tävlingen avslutats. Det har dock inte ökat till samma nivå som innan tävlingen.

⁵ Alternativa insamlingslösningar för avfall i Kiruna, Miljö & Avfallsbyrån AB, 2016

Högstadieskolorna i Kiruna centrum slängde i snitt 40 g/elev och dag år 2009. År 2012 slängdes i snitt 20 g/elev och dag. 2015 uppmättes att svinnet minskat till 15 g/elev och dag.

Skolorna i byarna har alltid slängt mycket mindre, där har man aldrig överstigit 20 g/elev och dag.

Sammanfattningsvis har svinnet minskat med 20 % mellan 2012 och 2015 vilket innebär att målet är uppfyllt.

Matsvinn som uppstår i tillagningen har inte mätts.

2.6 Mål 6: Byggmaterial ska återvinnas

”Byggmaterial ska återvinnas i största möjliga utsträckning. Möjligheterna att öppna och driva en återvinningsmarknad för byggmaterial ska därför utredas senast 2012”

Målet bedöms **svårt att mäta**.

LKAB har vid rivning av bostadsområden startat tillfällig återvinningsmarknad. Detta har varit mycket populärt. Enligt uppgifter från LKAB återvinns byggavfall i hög utsträckning. Under våren 2015 avvecklades gård 2 och 4 på bostadsområdet Ullspiran. Cirka 96 procent av rivningsmassorna blev återvunnet.

2.7 Mål 7: Ren och storslagen natur

”Rena rastplatser i Kiruna kommun. Antalet klagomål på nedskräpning vid rastplatser och fjällparkeringar minskar från 2012 till 2015.

Mängden nedskräpning kopplat till avfallstransporterna ska minska från 2012 till 2015.

Nedlagda deponier ska bevakas inom vattenskyddsområden för att minska risken för kontaminering av dricksvatten”

Målet bedöms vara **delvis uppfyllt**.

När det gäller antal klagomål på nedskräpning vid rastplatser och fjällparkeringar har det minskat markant under 2015 och sedan dess inte ökat. Felanmälningar som inkommer är oftast kopplade till trasiga sopkärl eller utebliven tömning. Tömningsintervallen har setts över och tömning sker mer frekvent, framförallt under högsäsongperioder.

Nedskräpning kopplat till avfallstransporter har upphört helt.

2.8 Mål 8: Avfallshantering i byarna

”Avfallshanteringen i byarna ska förbättras med fokus på tillgänglighet vid de återvinningscentraler som har störst underlag”

Målet bedöms **inte vara uppfyllt**.

Under hösten år 2016 utfördes tillsyn av samtliga ÅVC:er i östra kommundelen tillsammans med driftpersonal. Åtgärdsförslag diskuterades och togs fram för att öka tillgängligheten men även för att minska nedskräpningen och se till att avfall förvaras på ett miljömässigt hållbart sätt. TVAB har fått ett antal föreläggande från miljökontoret riktade mot ÅVC:er i östra kommundelen. Bristerna är framförallt kopplade till platsbrist, el-avfall, hantering och förvaring av olja och kemikalier. Under sommaren och hösten 2017 avser TVAB påbörja ombyggnation av flera av dessa ÅVC:er för att på så sätt leva upp till dagens miljökrav. Ombyggnation och utredning fortsätter under 2018.

Mobil ÅVC-lösning har diskuterats och utretts flera gånger, även innan avfallsplanen 2012-2018 antogs. 2008 utfördes en utredning av TVAB. Styrelsen för TVAB beslutade att avveckla ÅVC:er i Kuttainen, Soppero, Svappavaara och Saivomuotka. ÅVC i Abisko skulle bibehållas i den nuvarande omfattningen, medan ÅVC i Vittangi och Karesuando skulle utvecklas. En mobil ÅVC skulle betjäna de byar som mist sin ÅVC, 2-4 gånger per år. Kommunstyrelsen avfärdade TVABs beslut och beslutade att bolaget skulle se över andra alternativ än stängning.

Även mellan åren 2014-2015 utreddes mobil ÅVC, men utredningen slutfördes aldrig. Inriktningen har sedan dess varit att i ett förste steg rusta/fräscha upp befintliga ÅVC:er.

Under 2017 började TVAB föra statistik på hur mycket avfall som lämnas in på respektive ÅVC i byarna. Det finns enbart uppgifter om den totala mängden avfall från byarna. Antal besökare per öppningstillfälle finns det inte heller några uppgifter på. Under 2017-2018 har frågan om mobil insamling blivit intressant igen. För att utreda hur insamlingen ska utvecklas bör man fortsätta mäta antal besökare och insamlad mängd avfall på respektive ÅVC, på så vis får man ett bättre underlag att utgå från och kunna fatta beslut om hur insamlingen i byarna ska förbättras.